

Helmutas Lotužis

Dovilų etninės kultūros centras

DOVILŲ IR GRETIMŲ APYLINKIŲ LIETUVININKŲ ŽODYNĖLIS

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/rh.v0i15.841>

Pratarmė

Žodžiai, sugrįžtantys iš atminties

Vaikystė ir ankstyvoji jaunystė praėjo Kisiniuose, netoli Dovilų, tėvams ir senelei (omamai) bendraujant daugiausia su Klaipėdos krašto žmonėmis, kurių iki pirmosios emigracijos bangos čia buvo dauguma. Skaityti išmokau visų pirma gotišku šriftu iš senųjų knygų. Vėliau, suprasdamas, kad senieji šio krašto gyventojai skiriasi nuo čia atsikėlusųjų po Antrojo pasaulinio karo tiek kultūrinio, tiek religinio, dvasinio ir kalbinio atžvilgiu, stebėjau šiuos skirtumus ir atminty fiksavau.

Po tarnybos kariuomenėje teko keletą metų pagyventi su karkliškiais, bet su Dovilais, Agluonėnais, Priekule, Vanagais ryšiai išliko visada. Tai buvo auksinis laikas mokytis, stebėti, kitaip sakant – geras gyvenimo universitetas. Tačiau vietinių Klaipėdos krašto gyventojų gretos retėjo jau ne metais, o dienomis. Galimybių bendrauti senąja savo krašto kalba buvo vis

mažiau. Mirus paskutinėms Kisinių lietuvininkėms pasikalbėti savo tarme galėjau tik pats su savimi. Praėjus keliolikai metų suvokiau, kad žodžiai, skambėję šių apylinkių kaimuose, gali būti visiškai užmiršti. Todėl ryžausi juos užrašyti ir bent taip sulaukyti nuo išėjimo į užmarštį.

Šis žodynėlis turbūt ne pabaiga, nes iš atminties lyg paukščiai iš pietų sugrįžta ir sugrįžta žodžiai, kuriuos savo kalboje vartojo tėvai, seneliai ir kaimynai, bet dabar šiose apylinkėse nebeskambantys.

Helmutas Lotužis

Žodynėlio sandara

Helmutas Lotužis gimė 1955 m. Kisinių kaime, kuris yra Dovilų seniūnijoje, netoli Šernų. Jo vaikystės metais lietuvininkų kaimuose dar buvo nemažai, jų kalba dar skambėjo ne tik namuose, bet ir viešai. Iš šeimos bei kaimynų guvus ir smalsus vaikas perėmė ne tik lietuvininkų papročius, bet ir kalbą. Daugiausia įtakos bus padariusios močiutė ir mama. Dabar jis yra vienas iš nedaugelio jaunesniųjų lietuvininkų, dar gerai kalbančių tėvų kalba – kalbininkų vadinama vakarų žemaičių tarme, kuria buvo ir dar yra kalbama šiaurinėje Klaipėdos krašto dalyje nuo Nemirsetos iki Juknaičių.

Teritorija, iš kurios rinkti žodžiai, yra šiaurės rytiniame Klaipėdos krašto pakraštyje ir priklauso Klaipėdos rajonui. Žodžiai buvo renkami kelis dešimtmečius – iš pradžių įsidedami į galvą, o paskui surašyti popieriuje. Rašymas vyksta ir toliau, nes atmintis retkarčiais ką nors sugrąžina. Juk ir patys lietuvininkai, apsupti iš kitur atvykusių žmonių, daugelio savų žodžių jau nebevartoja ir net nebeprisimena. O ir mokačiųjų vakarų žemaičių tarmę Klaipėdos krašte liko tik apie 100. Gal kiek daugiau jų dar yra užsienyje. Bet daugelio jų amžius jau per 70 metų. Tad šis darbelis bent dalį senųjų klaipėdiškių žodžių išgelbės nuo užmaršties.

Vakarų žemaičių tarmė nuo kitų žemaičių skiriasi šiomis pagrindinėmis fonetikos ypatybėmis, kurios matomos žodynėlyje.

1. Vietoj bendrinėje kalboje vartojamų **ie**, **uo** čia dažniausiai tariami **ė**, **o** (*dėna* 'diena', *dóti* 'duoti'). Panašiai tariami ir bendrinės kalbos **ė**, **o** atitikmenys (*séd* 'sėdi', *nór* 'nori'). Žodynėlyje šiuos garsus stengtasi rašyti taip, kaip jie buvo tariami.

2. Labai stipriai trumpinamos nekirčiuotos galūnės. Trumpasis **a** iš jų paprastai išmetamas (*bùts* 'butas', *gėrs* 'geras', *ėin* 'eina'). Žodynėlyje toks ne-

tariamasis balsis rašomas skliausteliuose (*āncūg(a)s* 'kostiumas'. Balsis paliekamas, jeigu be jo susidarytų sunkiai ištariamasis priebalsių junginys (*brīšas* 'šviežias'). Atvirose vardažodžių galūnėse balsis **a** dažniausiai tariamas gana aiškiai, tik kartais kiek susilpnėja (*bāla* 'kamuolys'). Ilgieji nekirčiuoti galūnių balsiai taip pat stipriai trumpinami, kartais beveik visai netariami. Jie taip pat rašomi skliausteliuose (*ākst(ē)* 'akstė'). Raidė **ē** čia žymi labai silpną atvirą balsį **i**. Veiksmažodžių bendraties galūnėse balsis **i** yra tik susilpnėjęs, todėl rašomas paprastai. Brūkšnelis virš raidžių **a**, **e** rodo balsių ilgumą (*dropikē* 'lašai').

Visi žodžiai sukirčiuoti taip, kaip H. Lotužis prisiminė juos kirčiavus. Tik gali būti, kad ilgieji balsiai kai kuriuose žodžiuose turėjo kitokią priegaidę.

Žodynyje užrašytos pradinės žodžių formos (vardininkas ir bendratis), todėl morfologiniai tarmės savitumai (dviskaita, vietininko nebuvimas) čia neatsispindi.

Labiausiai vakarų žemaičių tarmė nuo Didžiosios Lietuvos tarmių skiriasi savo leksika. Nemažą jos dalį sudaro germanizmai bei iš kitų kalbų atėję žodžiai. Gausu joje ir kitose tarmėse nevarojamų ar kitokias reikšmes turinčių žodžių. Visus juos ir stengiasi šiame žodynyje pateikti. Žinoma, čia neišvengiamai pasitaikė ir tokių žodžių, kurie vartojami ir kaimyninėse kretyniškių šnektose. Jo sudarytojas neturėjo tikslo aiškinti žodžių kilmę, palikdamas tai mokslininkams. Jis tik norėjo apsaugoti žodžius nuo užmaršties.

Jonas Bukantis

A

Ābaž(a)s – daugybė.

Ābrozd(a)s – paveikslas, nuotrauka.

Adyna – valanda.

Ākst(ē) – pagalys arba metalinis strypas, ant kurio kabinama mėsa, dešros, žuvys rūkyti.

Ālasas – triukšmas.

Aliarmėróti – paskelbti pavojų.

An(t)štikti – atspėti.

Āncūg(a)s – kostiumas.

Ánštalt(a)s – įstaiga.
Ántgrabis – betoninis kapo apvadas.
Ántvalkis – užvalkalas (patalynei).
Apýstova – aplinkybė.
Apjèkti – apakti.
Aprilis – balandis (mėnuo).
Àpskarda – lijundra.
Apštéróti – nubausti.
Apvardóti – aprūpinti, apsiausti.
Ármota – šautuvas.
Ármusas – dirvinis asiūklis.
Āsis – miškinis asiūklis.
Átkalt(é) – atlošas.
Atsikólti – atsilošti.
Áug(é)s – pagyvenęs.
Áulekom – galvotrūkčiais.

B

Bàla – kamuolys (žaidimui).
Báld(é) – medinis indas mėsai sūdyti.
Bėdnas – vargingas, neturtingas.
Bėgami darbã – einamieji darbai.
Bėkeris – kepėjas.
Bekerija – kepykla.
Beñgtis – baigtis, gaišti (apie gyvulius).
Beñkis – suolas.
Berštóti – valyti šepėčiu.
Beřt(a)s – šepetys.
Bétin(a)s, bétinùk(a)s – raudonasis burokėlis.
Býdelèti – pikliavoti.
Bilderis – paveikslas, nuotrauka.
Bìngtas – kilnus, turtingas.
Blėkióti – balinti audeklus.
Blėkis – skarda, kepimo skarda.
Blėkis – lininių audeklų balinimas saulėje.
Blezdìng(é) – našlaitė (gėlė).
Blòm(a)s – džiovinta slyva.
Blùznyti – keiktis.

- Bõn(è)** – traukinys.
Bonìk(è) – siaurasis traukinukas.
Bópkiš – pramušgalvis (paauglys).
Bràg(a)s – stogas ant keturių stulpų šienai laikyti.
Brèžùk(a)s – degtukas.
Brýdgam(a)s – sužadėtinis, jaunasis.
Brìlis – akiniai.
Brìšas – šviežias.
Brodóti – kepti, spirginti.
Brôt(è) – nuotaka, jaunoji.
Bròtzup(è) – duonos sriuba.
Brũn(a)s – rudas.
Budavóti – statyti.
Budiñk(a)s – pastatas.
Buklýt(è) – klasta.
Bumbulã – medvilnė.
Butélk(è) – butelis.
Bùtvèt(è) – vieta, kur stovėjo sodyba, jos liekanos.
Bũk(a)s – laukinė slyva.

C

- Cáitunga** – laikraštis.
Cèdel(è) – etiketė.
Cègelija – plytinė.
Cipronėlis – čiobrelis.
Cõl(è) – maitas.
Cùktũž(è) – kalėjimas (sunkiųjų darbų).
Cýpol(è) – svogūnas.
Cýpyn(è) – kalėjimas.
Cýrulis – vieversys.

Č

- Čýst(a)s** – švarus.
Čėkis – ženklas (Zodiako).
Čėp(a)s – skiepas.
Čėpyti – skiepyti.
Čèsnis – puota.

D

- Dagà** – pjūtis, derliaus nuėmimas.
Dagóti – nuimti derlių.
Daĩbras – armonika.
Darýti gėšefta – prekiauti.
Decem̃beris – gruodis.
Dégti – sodinti.
Dėkelis – stiklainio, dėžutės dangtelis.
Delmōn(a)s – kišenė.
Diakonĩs(ė) – medicinos sesuo.
Dĩmžak(a)s – tabako maišelis.
Dĩveldrekis – vaistiniai smilkalai (velnio šūdas).
Dobė – kapas.
Dovàd(a)s – tvarka, įstatymai.
Dreĩlingis – kelio duobė išalui išeinant.
Drėkert(a)s – durų rankena.
Dróbinė – apatiniai marškiniai.
Drogerija – vaistinė.
Dropikė – lašai (vaistų).
Drōtis – viela.
Drút(a)s – stiprus.
Drútinti – sustiprinti (jėgas, pajėgas).
Dùbult(a)s – dvigubas.
Dùrgerestā – durų stakta.
Dúštraukis – dviratis.

E

- Eĩng(ė)** – vyris.
Eĩngelioti – erzinti.
Ermýderis – sumaištis.
Ėtik(a)s – actas.

F

- Flėkis** dėmė.
Flichtāvim(a)s – evakuacija.
Flichtóti – evakuotis.
Flėderis – alyva (krūmas).

Fráumantelis – raskila (gėlė).

Freilîn(ė) – panelė.

G

Gáncas – visas.

Gardýna, gardýn(a)s – užuolaida.

Gefánginink(a)s – belaisvis.

Gelžė – protezas.

Geñtis – giminė.

Gerdōklis – builis (žolė).

Gerìkt(ė) – teismas.

Geřmol(ė) – morka.

Géskan(ė) – laistytuvas.

Gévelis – trikampė pastato galo dalis po stogo galu.

Gývastės mēdis – tuja.

Glamžóti – lamdyti.

Glándas (dgs.) – angina.

Glāsas – stiklainis.

Glāspopėris – švitrinis popierius.

Glėkneris – varpininkas.

Gliñtvein(a)s – karštas vynas su prieskoniais.

Gliũmzd(ė) – varškė.

Gràb(a)s – karstas.

Grābmirt(ė) – žolė kapui apsodinti.

Graĩbol(ė) – karkvabalis.

Gránt(a)s – žvyras.

Grántdob(ė) – karjeras.

Grantĩn(ė) – žvyrkelis.

Gražóti – grasinti.

Griėk(a)s – nuodėmė.

Grysóti – linkėti, sveikinti.

Grobỹn(ė) – sriuba iš žarnų ir skrandžio.

Gród(a)s – šaltis.

Grōmet(a) – laiškas.

Grōmetnešis – laiškanešys.

Grōv(a)s – ponas, grafas.

Grumzdėnim(a)s – grūmojimas.

Gũd(ė) – galąstuvus.

I

Įkvarteróti – apgyvendinti.

Interesótės – domėtis.

Įsitėmyti – įsidėmėti.

Įspýlot(a)s – vaikštantis su ankšta, madinga avalyne, suspaustom kojom.

Įšimtin(ė) – tėvų išlaikymas, vaikams perėmus jų ūkį.

Išróbti – išskaptuoti.

Ištrivóti – ištvirti.

Įtrauktùv(ė)s – įkurtuvės.

Įžegnóti – konfirmuoti.

J

Jàk(a)s (ijàk(a)s) – trumpas švarkas.

Jàkšis – kirvis.

Januāris – sausis.

Jè – taip.

Jõ – taip.

Jómark(a)s – turgus, mugė.

Jùlijis – liepos mėnuo.

Jùp(ė) – trumpas moteriškas švarkas.

K

Káišti – gramdyti, skusti.

Kâl(ė) – laikrodžio švytuoklė.

Kaliūz(ė) – kalėjimas.

Kańda, kãn(ė) – bidonėlis.

Kaniól(ė) – patranka.

Kaņtorius – protestantų bažnytinio choro vadovas.

Kapija – kava.

Kãpšis – 1) daržovių ar bulvių kaupas žiemai; 2) piniginė.

Karnėlis – vienratis karutis.

Karnól(ė) – kanalas, griovys.

Karóti – vežti vienračiu karučiu.

Kãtfiš(ė) – bet kokia smulki žuvis, tinkanti tik katėms.

Kaũk(a)s – būtybė, nešanti turtus.

Kavóti – rūpintis, globoti, slėpti.

- Kazérna** – kareivinės.
Kěd(ė) – grandinė.
Kėdelis – sijonas.
Kėlderis – rūsys.
Kėli ritinỹs – trauklapis.
Kėmelis – kmynas.
Keřna – medinė statinaitė sviestui mušti.
Kėselis – didelis puodas, šutintuvas, žvejams – graibštas.
Ketveřgis – ketverių metų gyvulus.
Kėžas – sūris.
Kėbis – varnalėša.
Kiņšti – ilgai ir godžiai valgyti.
Kiōcis – pintinė, krepšis.
Klāpat(a)s – vargas.
Kleīd(ė) – suknelė.
Kleišmon(a)s – šlubas žmogus.
Klėmeris – segtukas.
Kliņgerioti – skambinti.
Kliņgeris – varpelis.
Klōpsas – maltinukas, kotletas.
Klōštoris – vienuolynas.
Klūcis, kliņcis – trinka, rąstgalys.
Klūmžak(a)s – skudurų prikimštas maišas, naudojamas žaidžiant.
Kņipelis – pagaliukas.
Kņýbelioti – dirbti smulkius meistro darbus.
Kolỹta – maišelis, delmonas pinigams, piniginė.
Kōma – molinis indas žibalui.
Kōpinink(a)s – žvejys.
Kraņpė – karsto rankenos.
Kraņpis – mėšlungis.
Kráut(ė) – pastogė, palėpė.
Krėžulis – pintinė be lanko.
Kriņgelioti – neaiškiai rašyti.
Kriūpis – mažas išdykęs vaikas.
Króg(a)s – apykaklė.
Krōm(a)s – krautuvė.
Krúm(a)s – nedidelis miškelis.
Krūp(ė) – rupūžė.
Krýgis – karas.

Kūjēlis – plaktukas.
Kùkn(è) – virtuvė.
Kukùlis – duonos kepalas.
Kũm(a)s – krikštatėvis.
Kùlkioti – mušti.
Kùpšis – prekeivis.
Kùr(è) – kalakutė.
Kùrin(a)s – kalakutas.
Kũt(è) – tvartas.
Kuzélnyčia – sakykla.
Kuzeņgis – pusbrolis.
Kuzŷn(è) – pusseserė.
Kvâp(è) – vėgėlė.

L

Lâkat(a)s – skuduras.
Lâmatâ – sąstai.
Lasŷti – rinkti.
Laũnagis – naktipiečiai.
Lėčŷna – kaukė.
Liėkoris – gydytojas.
Lìk(t)nešis – vėjyje neužgėstantis žibintas.
Liktâr(a)s – žvakidė.
Liňmarka – duobė su vandeniu linams mirkyti.
Liõsas – laisvas.
Liõsinink(a)s – laisvai samdomas darbininkas.
Lipìn(è) – prieangis.
Léverē – kepenys.
Lìž(è) – įrankis duonos kepalui į duonkepį pašauti.
Luňp(a)s – skuduras.

M

Mâc(è) – galia (Dievo).
Maňgalis – medinis įtaisas skalbiniam lyginti, kočėlas.
Mántelis – paltas.
Mâr(è) – marios.
Marìnti – budėti prie mirštančiojo.

- Mārška** – 1) rankšluostis; 2) juosta karstui į duobę leisti.
Maskōlis – rusas.
Mašinóti – kulti javus.
Maurã – pelkių dumbliai.
Mazginỹs – mazgotė.
Mãžtikis – lengvatikis, netikintis.
Mēdin(a)s – laukinis.
Mēdinakiaūl(ė) – šernas.
Méga – aruodas.
Mėjis – gegužės mėnuo.
Meřcas – kovo mėnuo.
Mėris – tikslas.
Mėrkavoti – svarstyti.
Mėsti – burtais užkalbėti.
Mináu – šiukštu (*Tik mináu neužmiřšk*).
Miřkal(a)s – padažas.
Mōglė – prietaisas skalbiniams lyginti ir minkštinti, brūžkos.
Mónyti – apgaudinėti.
Mópelioti – greitai valgyti, ėsti (Mópelis – šuns vardas).
Mórg(a)s, márg(a)s – žemės ploto matas.
Muīliavoti – piešti.
Mūrin(a)s – 1) murzinas; 2) negras.
Mūškebot(a)s – cukrus.
Mūz(ė) – pieniška kukuliukų sriuba.

N

- Nàgla** – vinis.
Nėgelka – šiurpinis gvazdikas.
Nepàsegt(a)s – nekaustytas (arklys).
Nėpotis, nėpot(ė) – vaikai, dukraitė.
Nėprietelis – priešas.
Nesugaiřęs – akylas.
Nikióti – ožiuotis.
Nìkis – „ožiai“.
Nobãžnas – dievobaimingas.
Nōtryna – dilgėlė.
Novėmberis – lapkritis.
Nùm(a)s – koridorius skersai namo.

Nusidóti – įvykti.
Nustriũkti – permirkti, sušlapti.

O

Óberienė – vyr. seselė.
Októberis – spalio mėnuo.
Ōmama – senelė.
Ōpapa – senelis.
Ópmandrupė – eteris.
Óvingis – uostas.

P

Padeĩr(ė) – ūkis.
Pãceimėris – paplavų kibiras.
Pačiótiš – pilstyti paplavas.
Pakãjus – ramybė.
Pãlaunag(ė) – pavakariai.
Pampũž(ė) – šliurė, šlepetė.
Pãn(ė) – keptuvė.
Pargalvỹs – padauža.
Pasàbnus – patogus.
Pasékėlis – kũjis ilgu kotu.
Paslũžijim(a)s – patarnavimas, aptarnavimas.
Pašolỹs – iššalas.
Patũjė – vaikai.
Pavėtóti – patalpinti.
Peřkšmas – posmas.
Peřvas – dažai.
Pervóti – dažyti.
Petrólija – žibalas.
Pỹl(ė) – antis.
Pĩlsdekis – kailinis užklotas.
Pỹv(a)s – alus.
Žãšina pỹv(a)s – arbata.
Pyvėl(ė)s – pradžiamokslis, įvadas.
Piñzelis – teptukas.
Pĩrmkartis – besirengiantis konfirmacijai.

- Plánka** – stora lenta.
Plètizèris – lygintuvas.
Pletóti – lyginti.
Pliñcas – blynas.
Pliùmpa – siurblys.
Plūcē – plaučiai.
Põd(è) – krikšto vaikas.
Portimáng(a)s – išvietė.
Portmanija – piniginė.
Prastiřbti – praaugti, paūgėti.
Preceñteris – vargonininkas.
Preikšas – užkurys.
Priguléti – priklausyti.
Primaldóti – priregistruoti.
Prìmk(è) – kramtomasis tabakas.
Prýprova – priemonė.
Prýsėga – priesaika.
Prýštukis – pusrytis.
Pūc(è) – pelėda.
Pūcmylis – arpas (grūdų valymo įtaisas).
Pulveris – milteliai.
Pùmpa – saga.
Pungulỹs – ryšulys.
Púrā – žieminiai kviečiai.
Pūsalv(è) – pusbutelis.
Pūstýn(è) – dykuma.
Pūstyti – naikinti.

R

- Ràt(a)s** – dviratis.
Ràtin(a)s – verpimo ratelis.
Razamùk(a)s – kipšas, kipšiukas.
Razbáinink(a)s – plėšikas, žmogžudys.
Ražótis – ražytis.
Rebök(a)s – stirninas.
Rèchelioti – skaičiuoti.
Reiferšliusas – užtrauktukas.
Réizvalt(è) – kelioninis laivas.

- Rendavóti** – nuomoti.
Reñt(ė) – pašalpa.
Réra – orkaitė.
Rėžis – 1) žemės sklypas; 2) šeimos kapavietė.
Rėžõs gáuti – gauti mušti.
Rýk(a)s – indas.
Rýkauti – džiaugsmingai šūkauti.
Rìkis – ilgesnis pagalys, virbas.
Rìkting(a)s – teisingas.
Rým(a)s – diržas.
Rokótis – kalbėtis.
Rokóti – suskaičiuoti.
Rokuñda – kalba.
Róp(ė) – bulvė.
Ròsverkis – maniežas.
Ròzgard(a)s – aptvaras.
Rubėžius – siena.
Rùcpukis – rugiagėlė.
Rùima – vieta.
Ruñpis – kaupas.
Ruñcis – katinas.
Ruñdin(a)s – apvalus.
I ruñda eíti – eiti ratu.
Rūt(a)s – lango stiklas.

S

- Sýla** – jėga.
Skāp(ė) – spinta.
Skapik(ė) – spintelė.
Skilvis – skrandis.
Skýrimā – rinkimai.
Skyvėlis – lėkštė.
Skývis – dubuo, dubenėlis.
Skūñ(ė) – daržinė.
Slìnkis – 1) tinginys; 2) sraigė.
Slūžba – tarnystė, tarnyba.
Slūžyti – tarnauti.
Snopinėti – apsnūdusiam vaikščioti.

- Spár(a)s** – gegnė.
Spàt(a)s – kastuvas.
Spégelis – veidrodis.
Strāgalioti – šlitinėti, vaikščioti išgėrus.
Steñderis – tvoros stulpas.
Stìpel(ė) – indas vandeniui semti su rankena prie šono.
Stód(a)s – daigas.
Strėv(a)s – kraujazolė.
Stùba – kambarys.
Stùkis – gabalas.
Stuñd(a)s – valanda.
Sùkata – rachitas.
Suràkti – kastuvu sukasti žemę.
Surinkìm(a)s – viešos pamaldos namuose.
Svõdba – vestuvės.
Svõt(a)s – vestuvės.

Š

- Šánsas** – pylimas.
Šeirỹs – našlys.
Šėlióti – šėlti.
Šėn(ė)s – bėgiai.
Šėpis – krovininis laivas.
Šiñdelis – skiedra stogui dengti.
Šìnkis – kumpis.
Šiūr(ė) – malkinė.
Šiuřmas – malkų atliekos, skiedros.
Šýveris – dūmtraukio sklendė.
Šláj(ė)s – rogės.
Šlėjeris – nuometas.
Šlõvn(a)s – garbingas, žymus.
Šlėd(ė)s – rogės.
Šlėga – didelis kūjis.
Šlióiderioti – eiti, važiuoti slidžiu keliu.
Šliùkurjomarkis – samdinių turgus.
Šmañt(a)s – grietinė.
Šmeñgelis – nugriebtas pienas.
Šmeñgerioti – smaližiauti.

- Šmeņgeris** – smaližius.
Šmókeris – dumtuvė bitėms.
Šmùgelis – kontrabanda.
Šmult(ė) – lydyti taukai.
Šnibžďuk(a)s – nosinė.
Šnýderis – siuvėjas.
Šnýderka – siuvėja.
Šōla – mokykla.
Špėgavoti – šnipinėti.
Špėkteris – prižiūrėtojas.
Špėlióti – groti.
Špìcin(a)s – smailus.
Špìkeris – klėtis.
Šporióti – taupyti.
Špórkas(ė) – taupomoji kasa.
Šriùbenkis – varstotas.
Štākaldrot(ė) – spygliuota viela.
Štařkus – stiprus, stambus.
Šteir(ė) – bauda.
Šteřkė – krakmolas.
Štōl(ė) – kėdė.
Šùilok(a)s – mokinys.
Šùlmistras – mokytojas.
Šùnaglis – šunvotė.
Šúpyn(ė) – sūpuoklės.
Šúpóti – supti.
Šuřkštyn(ė) – kaminas.
Šūróti – šveisti.
Šiuřsis – prijuostė.
Šùsteris – batsiuovys.
Švégerka – svainė.
Šveřkis – gūsis.
Švért(ė) – ketvirtis.
Švìndelis – galvos svaigimas.

T

- Tánt(ė)** – teta.
Taraņkis – pintinė pelams nešti.

Tašyti – valgyti.

Taujóti – bastytis, klajoti.

Tébret(a)s – padėklas.

Teĩkis – tešla.

Tėkis – avinas.

Tėktis – sėlinti.

Tėpekis – rankomis austas takelis ant grindų.

Tija – arbata.

Timjõn(a)s – čiobrelis.

Tinti – plakti, kalti (dalgi).

Tolkalbis – telefonas.

Tomàt(a)s – pomidoras.

Tópel(ė) – lentelė prie kapo; atminimo lenta.

Tórm(a)s – bokštas.

Tráic(ė) – trejybė.

Trankšpýžas – mansarda.

Trėmpelis – apie 70 cm paaukštinta antrojo aukšto (mansardos) dalis.

Trėp(ė)s – laiptai.

Trėsti – bėgti, eiti, šokti.

Triáušis – kriaušė.

Trùsis – nendrė.

Tùmpin(ė) – kumštinė pirštinė.

U

Uñkulis – dėdė.

Uñterbet(a)s – čiūžinys.

Uñterrok(a)s – apatinis (mot.).

Ùžgalis – užaras (skersai vagų užartas dirvos galas).

Ùžgožis – virtuvės indauja.

V

Vaktóti – saugoti.

Večėr(ė) – komunikacija.

Vėlyti – linkėti.

Vėst(ė) – liemenė.

Vùrškis – dešra.

Z

- Zelniēris** – kareivis.
Zeṁb(ė)s – garstyčios.
Zēsēlis – fotelis, minkštasuolis.
Zīed(a)s – sija.
Ziēgoris – laikrodīs.
Zīlckis – šaltiena.
Zókan(a)s – įstatymas.

Ž

- Žāgata** – šarka.
Žaimóti – šaipytis, vaipytis.
Žāk(a)s – maišas.
Žėk(ė) – kojine.
Žėlavoti – gedėti.
Žémelis – šiaurė.
Žėp(ė)s (dgs.) – muilas.
Žyčióti – skolinti.
Žlāgtūž(ė) – skerdykla.
Žlēmā – išrautos piktžolės, organinės kilmės šiukšlės.
Žóg(a)s – pjūklas.
Žógoti – pjauti.
Žùvinink(a)s – žvejys.
Žvejýt(ė) – žvejo žmona.